

НЕКІТ КАТЕРИНА ГЕОРГІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент

«ВІРТУАЛЬНІ РЕЧІ» У СКЛАДІ ІНТЕРНЕТУ РЕЧЕЙ

У визначенні Інтернету речей відповідно до Рекомендації Y2060 Відділу стандартів зв'язку Міжнародного союзу електрозв'язку «Огляд Інтернету речей» згадуються фізичні та «віртуальні» речі [1, с. 55]. У цій же Рекомендації даються поняття речі та пристрою у контексті IoT. Так, під річчю стосовно Інтернету речей пропонується розуміти предмет фізичного світу (фізичні речі) або інформаційного світу (віртуальні речі), який може бути ідентифікований та інтергований в мережі зв'язку. Пристрій стосовно Інтернету речей означає елемент устаткування, який володіє обов'язковими можливостями зв'язку і додатковими можливостями вимірювання, спрацьовування, а також введення, зберігання і обробки даних. Пристрої (Device) включають пристрої переносу даних (Data-carrying Device), пристрої збору даних (Data-capturing Device), сенсорні пристрої (Sensing Device), виконавчі пристрої (Actuating Device), пристрої загального призначення (General Device) [2].

Отже, говорячи про Інтернет речей варто розрізняти речі як фізичні об'єкти та пристрої, як різноманітні девайси, які надають фізичним об'єктам можливостей бути елементами Інтернету речей. Такі пристрої зазвичай є вбудованими елементами і, очевидно, повинні розглядатися як складові частини речі у значенні ст. 187 ЦК України, тобто такі елементи передаються у власність у складі речі без додаткового обговорення, оскільки відокремлення таких елементів від розумної речі перетворить її на звичайну річ, що призведе до її істотного знецінення.

Поняття віртуальних речей у Рекомендації не деталізується, зазначається лише, що кожна фізична річ в Інтернеті речей може бути представлена однією або кількома віртуальними речами, але при цьому віртуальна річ може існувати без відповідної фізичної речі. Фізичні речі зіставлені віртуальним речам, що зберігаються в БД і інших структурах даних. Додатки обробляють віртуальні речі і працюють з ними [2].

У літературі зустрічається таке визначення віртуальних об'єктів Інтернету речей: це електронний елемент зі специфічною метою, який включає серію даних і може виконувати певні дії. До таких об'єктів відносять електронні квітки, електронні книги, мапи, щоденники, електронні гаманці, контактні карти тощо. Аналіз поведінки таких віртуальних речей з технічної точки зору демонструє відсутність стандартних форматів або яких-небудь рекомендації щодо нормалізації їхнього використання. На сьогодні не існує механізму, який дозволили би ставитись до таких об'єктів уніфіковано, зберігати їх, ділитися ними, управляти ними за допомогою додатків, які можуть не знати їх формату [3]. Фактично, віртуальні речі в Інтернеті речей також інтегруються на

різних рівнях та є доволі різноманітними за своєю сутністю та рівнем складності. Так, уявімо собі йогурт з RFID-міткою, єдиною властивістю якого є можливість його ідентифікації і порівняємо його з розумним холодильником, який є значно більш складним об'єктом, оскільки містить в собі каталог дій, що дозволяє йому взаємодіяти з людьми та іншими речами, такими, як йогурт з міткою [3]. Однак зазначимо, що з точки зору цивільного права обидва ці об'єкти залишається речами – предметами матеріального світу. Так само і з віртуальними речами – незважаючи на те, що вони доволі різноманітні і на цьому етапі складно виробити уніфікований підхід до їх регулювання, для визначення їх правового статусу слід враховувати перш за все те, що вони усі, незалежно від їх різноманітності, є віртуальними речами, тому треба зосередити увагу на визначенні сутності цього явища.

Згадка про «віртуальні речі» у запропонованому в Рекомендації визначенні відсилає до концепції віртуальної власності, яка набуває все більшого поширення в останній час. В основу концепції віртуальної власності покладене припущення, що по-перше, деякі об'єкти у віртуальному просторі цілком схожі з об'єктами у фізичному світі (наприклад, відповідають таким ознакам, як конкурентоздатність, стійкість, взаємопов'язаність, можуть набуватись, відчужуватись, мають споживчу цінність тощо) і, по-друге, що інтелектуальна власність є відмінною від віртуальної власності, і слід запобігти зловживанням носіїв прав інтелектуальної власності, які перешкоджають виникненню прав віртуальної власності, посилаючись на ліцензійну угоду з кінцевим користувачем (EULA). Разом із тим, на думку дослідників, до віртуальної власності цілком може бути застосована загальна теорія власності з урахуванням властивостей кіберпростору [4].

Розвиток концепції віртуальної власності допоможе визначитись із підходами до правового регулювання віртуальних речей, у тому числі в рамках Інтернету речей. Складність тут полягає в тому, що віртуальні речі в рамках Інтернету речей, як зазначалось, є дуже неоднорідними за своєю суттю. Наприклад, електронні записи у хмарних сховищах, отримані з фітнес-браслету у категоріях Інтернету речей є віртуальних річчю, а з точки зору цивільного права є інформацією, більш того – персональними даними. Тоді як електронний білет чи книга у рамках Інтернету речей також є віртуальними речами, але в рамках цивільного права останнім часом висловлюються пропозиції щодо кваліфікації їх як об'єктів права віртуальної власності (оскільки, зокрема, є подібними до речей матеріального світу, можуть відчужуватись, набуватись, мають майнову цінність, і не підпадають під ознаки об'єктів прав інтелектуальної власності). Разом із тим, допустимим є розроблення уніфікованого підходу до розуміння правової сутності віртуальної речі в контексті Інтернету речей як особливого об'єкта права віртуальної власності, або класифікація віртуальних об'єктів в Інтернеті речей за аналогією з об'єктами реального світу (віднесення окремих віртуальних об'єктів до інформації, інших – до речей тощо). Все залежить від подальшого розвитку Інтернету речей, деталізації поняття віртуальної речі

в рамках поняття Інтернету речей і розвитку концепції віртуальної власності. Тому на сьогодні важко говорити про особливості правового регулювання віртуальних речей як елементів Інтернету речей, але вже сьогодні зрозуміло, що так само, як і фізичні об'єкти, деякі віртуальні об'єкти повинні мати можливість змінювати власника, потрібно передбачити наслідки передачі девайсу, в якому міститься такий об'єкт тощо, і ці питання потрібно вирішувати.

Список використаної літератури:

1. Некіт К.Г. Деякі правові проблеми Інтернету речей та напрямки їх вирішення // Часопис цивілістики. – 2018. – № 31. – С. 54-59.
2. Интернет вещей: сетевая архитектура и архитектура безопасности. – URL : <http://internetinside.ru/internet-veshhey-setevaya-arkhitektura-i/>
3. J.P. Espada, O.S. Martinez, B.C. Pelayo Garsia-Bustelo, J.M. Cueva Ljvelle. Virtual Objects on Internet of Things. – URL : <https://pdfs.semanticscholar.org/8aeb/8061f638ba7fb8eae8df3a83fa66c85c0379.pdf>
4. Joshua A.T. Fairfield. Virtual Property. – URL : <https://scholarlycommons.law.wlu.edu/wlufac/452/>

Ключові слова: віртуальні речі, інтернет речей, ІТ-право, віртуальна власність.

Ключевые слова: виртуальные вещи, интернет вещей, IT-право, виртуальная собственность.

Key words: virtual things, internet of things, IT-law, virtual property.

ОМЕЛЬЧУК ОЛЕКСАНДР СЕРГІЙОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент

ПРАВА НА ПОВІТРЯ В КОНТЕКСТІ РОЗШИРЕННЯ ЗМІСТУ ПРАВА НА ЗАБУДОВУ

Вітчизняне законодавство у визначенні правової природи суб'єктивного права на забудову виходить з вузького підходу, вказуючи на похідний характер природи даного права від прав на землю. Конструкції «право на забудову земельної ділянки», «збудова територій» тощо свідчать про виключну пов'язаність діяльності із забудови з таким об'єктом як земля та комплексом прав щодо цього об'єкта. Однак стрімкий розвиток технологій та поступове зменшення об'ємів незайнятої під будівлями та спорудами землі спонукає переглянути усталені підходи до природи права забудови. Тим більше в законодавстві зарубіжних країн майже століття передбачено норми щодо забудови водних об'єктів (Королівство Нідерланди) та повітря над земельними ділянками (США).